

O sołectwie Rudka.

Wieś Rudka położona jest w województwie małopolskim, w powiecie tarnowskim i przynależy administracyjnie do gminy Wierzchosławice, jako jedno z 11 sołectw które tworzą gminę Wierzchosławice. W latach 1975 – 1998 Rudka należała administracyjnie do istniejącego w tych latach województwa tarnowskiego. Wieś Rudka położona jest 195m nad poziom morza, w dolinie rzeki Dunajec, na lewym jego brzegu i zajmuje obszar liczący 331 ha. Sąsiadujące z Rudką wsie to: Bobrowniki Małe - 1.6 km, Komorów – 1,7 km, Gosławice – 2.5 km, Wierzchosławice – ok. 4 km, Niwka – ok. 2 km

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2011r wieś Rudka miała 713 mieszkańców, z czego 49,4% stanowiły kobiety a 50,6% mężczyźni. W latach 1998 – 2011 liczba mieszkańców wsi Rudka wzrosła o 5,3%.

W 2019r wieś Rudka liczyła 717 mieszkańców. Obecnie liczba domów w Rudce wynosi około 180 w których zamieszkuje 720 osób. W Rudce istnieje 8 klasowa Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa, której obwód szkolny obejmuje dzieci z 3 wiosek tj. z Rudki, Komorowa i z Bobrownik Małych. Liczba uczniów w roku szkolnym 2021/2022 wynosiła 144, nauczycieli uczących w tej szkole było 15.

Rudka jest parafią pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej, którą tworzą parafianie: z Rudki, Bobrownik Małych i Komorowa w liczbie około 2200 osób. W latach 1982 – 1992 wybudowano w parafii nowy piękny murowany kościół. Obecnie kontynuowane są prace inwestycyjne w otoczeniu kościoła. Wykonano chodnik procesyjny z oświetleniem, wiosną 2022r będzie budowane ogrodzenie placu kościelnego od strony wejścia głównego, a w następnych latach zaplanowany jest montaż konstrukcji na wieżach kościoła zwieńczonej krzyżami oraz prace wykończeniowe schodów głównych i bocznych i inne prace – być może też wykonanie elewacji kościoła. W Rudce istnieje kaplica pod wezwaniem św. Zofii wybudowana w latach 1910 – 1911, odrestaurowana w 2020r. Działa w Rudce Ochotnicza Straż Pożarna założona w 1905r, mająca garaż ze sprzętem bojowym w Domu Ludowym. Rudka ma stadion piłkarski i Ludowy Klub Sportowy Rudka, obecnie występujący w rozgrywkach klasy „B” Tarnowskiego Związku Piłki Nożnej. W 2018r zawiązało się Koło Gospodyń Wiejskich „Nad Stawem w Rudce” które liczy 16 członkiń, w tym 2 panów.

Warto przypomnieć, że w 1972r oddano do użytku nowy most na rzece Dunajec w Ostrowie, od dawna bardzo oczekiwany przez mieszkańców gminy Wierzchosławice i gmin okolicznych, który spowodował, że skrócił się bardzo ich czas podróży do Mościc i do Tarnowa. Do Tarnowa nie trzeba było już jechać drogą 975 przez Wojnicz a potem starą drogą A4 przez most w Zgłobicach, tylko przez most w Ostrowie. W tamtych latach ówczesne WPK Tarnów uruchomiło komunikację tzw. „czerwonych autobusów” dla mieszkańców gminy Wierzchosławice. Najpierw była to linia Nr 21 Tarnów - Wierzchosławice. Od roku 1977 mieszkańcy wsi Rudka także mieli już dogodne połączenie autobusowe z Wierzchosławicami i z Tarnowem. WPK Tarnów uruchomiło kursy autobusowe linii Nr 28 na trasie: Mościce – Ostrów – Wierzchosławice – Gosławice – Komorów – Rudka – Bobrowniki Małe i z powrotem do Mościc. Można było jechać autobusem o różnych porach dnia np. na

zakupy czy też do lekarza. Kursowały też autobusy PKS, co było bardzo ważne zwłaszcza dla pracowników dojeżdżających do zakładów pracy w Mościcach i w Tarnowie. Na trasie Łęka Siedlecka – Bobrowniki Małe – Tarnów – Mościce kursował autobus PKS tzw. zmianowy, który dowoził pracowników pracujących w Z.A Tarnów w systemie trzymianowym. Pracowników dniówkowych z Bobrownik Małych dowoził osobny autobus PKS. Pracownicy z Rudki także mieli osobny autobus robotniczy do Z.A. Tarnów i co ważne, w tych trzech autobusach stan pasażerów był pełny. Świadczy to o tym, jak dużo mieszkańców z tych miejscowości pracowało w Z.A. w Tarnowie oraz w Zakładach Mechanicznych Tarnów. Część mieszkańców Rudki, Komorowa , Bobrownik Małych znalazło zatrudnienie tu, na miejscu tj. w Krakowskich Zakładach Eksploatacji Kruszywa, które około 1952r uruchomiły swój zakład wydobywczy w Komorowie na rozległych błoniach w między walu Dunajca. Do Zakładu w Komorowie doprowadzono jedną nitkę torów kolejowych, która biegła wałem przeciw powodziowemu Dunajca. Wagony załadowane kruszywem ciągnęła lokomotywa parowa-pospolita „ciuchcia” do stacji kolejowej Bogumiłowice, gdzie kolejarze zestawiali elektryczny skład z wagonami z kruszywem i ekspediowali je w różne rejony Polski. Wydobycie kruszywa w Komorowie i na pograniczu z Gośławicami trwało do około 1975 roku. Wówczas eksploatację kruszywa rozpoczęto w Niwce a potem na Dwudniakach , Radłowie, Trzydniakach. Wydobycie kruszywa w tym rejonie przejęły Zakłady Eksploatacji Kruszywa „KRUSZGEO”z siedzibą w Rzeszowie. Drugim dość dużym wówczas zakładem dającym pracę miejscowej ludności był Zakład Produkcji Elementów Betonowych w Komorowie. Tu był zlokalizowany, bo surowca czyli żwiru piasku nie brakowało i zakład dobrze prosperował. Asortyment produkcji był różny- od betonowych kręgów, studzienek, słupów, po elementy żelbetowe do budowy bloków mieszkalnych, hal produkcyjnych. Liczba pracowników była w latach 1965 - 1975 dość duża, bo przez kilka lat do Zakładu w Komorowie kursował autobus robotniczy, który dowoził pracowników nawet z Woli Radłowskiej i Wał-Rudy. Z upływem lat zmienili się właściciele, produkcja zmalała do minimum, pracownicy przeszli do innych zakładów lub na emerytury. Kilkunastu mieszkańców Rudki pracowało w Wytwórni Podkładów Strunobetonowych w Bogumiłowicach. Zakład ten rozpoczął produkcję podkładów kolejowych i innych elementów żelbetowych w 1957r. W wyniku prywatyzacji, forsowanej przez ówczesne władze państwowe, zakład przeszedł w prywatne ręce a jego właściciele zmieniają się dość często. Obecnie produkowane przez „ STRUNBET” wyroby sprzedają się dość dobrze na polskim i zagranicznym rynku.

W wyniku zmian w podziale administracyjnych kraju wprowadzonych 1 stycznia 1999r, utworzono w Polsce 16 województw. Wieś Rudka i cała gmina Wierzchosławice należy obecnie do województwa małopolskiego. W podziale administracyjnym wróciły powiaty. Powiat tarnowski, który tworzy 16 gmin - w tym gmina Wierzchosławice należy do województwa małopolskiego. Niestety w okresie przemian ustrojowych i prywatyzacji po roku 1998 upadł PKS Tarnów. Z czasem WPK Tarnów zawiesiło kursy na linii nr 28, nr 21 do Wierzchosławic, nr 29 do Radłowa. Pojawili się prywatni przewoźnicy na tych trasach, nie zawsze z dobrym taborem, przez co pogorszyły się warunki podróży. Od kilku lat linie autobusowe obsługują nowi przewoźnicy i sytuacja ta poprawiła się znacząco.

Krajobraz w rejonie Rudki zmienił się bardzo po wybudowaniu autostrady A4 Kraków – Rzeszów. W latach 2010r – 2012 GDDKiA wybudowała odcinek autostrady A4 Szarów – Tarnów, oddany do użytku 29 listopada 2012r. W tym celu wykupiła znaczne ilości gruntów ornych od prywatnych właścicieli, min. w Wierzchosławicach, w Gosławicach, w Rudce, Komorowie, na trasie przebiegu autostrady w gminie Wierzchosławice. Autostrada od Brzeska biegnie wzdłuż linii kolejowej aż do Wierzchosławic. Tu znajduje się tzw. węzeł autostradowy dzięki któremu można wjechać na autostradę i bezkolizyjnie włączyć się do ruchu samochodowego lub z niej wyjechać na drogę nr 975. Dalej autostrada skręca nieco na północny- wschód w kierunku Rudki , Komorowa i Tarnowa. W Rudce po obu stronach autostrady znajduje się tzw. MOP, czyli Miejsce Obsługi Pasażerów, tj. stacje benzynowe ze sklepem, bar gastronomiczny „TAURUS”, parking, ławki i miejsce do odpoczynku dla kierowców i pasażerów. Na granicy wiosek Komorów i Bobrowniki Małe wybudowany został most autostradowy na rzece Dunajec. W Gosławicach i w Rudce znajdują się wiadukty nad autostradą A4 w ciągu dróg powiatowych .

Degradację krajobrazu w rejonie Rudki pogłębia także eksploatacja kruszywa, prowadzona przez firmę KRUSZGEO od 2017r, na gruntach rolnych wykupionych od prywatnych właścicieli w obszarze wsi Rudka. Żwirownia „BOROWIEC” rozpoczęła wydobycie kruszywa na polach od strony Woli Wierzchosławickiej oraz Niwki i kontynuuje wydobycie w kierunku Rudki.